

گزارش بیست و هفتمین
دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران

دهه فجر ۱۳۸۸

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
معاونت امور فرهنگی
دیپارتمان کتاب سال جمهوری اسلامی ایران

کتاب سال جمهوری اسلامی ایران (بیست و هفتمین دوره: ۱۳۸۸: تهران)
گزارش بیست و هفتمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران / خانه کتاب ۱۳۸۸
۲۰۰ ص

ISBN: 978-600-222-034-9

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

معاونت امور فرهنگی

دبیرخانه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران

گزارش بیست و هفتمین دوره
کتاب سال جمهوری اسلامی ایران

تهیه و تدوین: دبیرخانه کتاب سال

بهمن ۱۳۸۸

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۹	 دآوری و ارزیابی
۱۰	 دایرة دآوری
۱۱	 جداول آماری کتاب‌های ارزیابی شده به تفکیک حوزه‌ها
۱۹	 نمایه اجمالی آثار برگزیده
۲۷	 گزارش مراسم بیست و هفتمین دورة کتاب سال
۳۱	 سخنرانی جناب آقای دکتر محمود احمدی‌نژاد، ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران
۳۵	 سخنرانی جناب آقای دکتر حداد عادل، رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی
۴۱	 سخنرانی جناب آقای دکتر محمد حسینی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی
۴۷	 معرفی کتاب‌های برگزیده و پدیدآورندگان آنها
۱۶۱	 نمایه اجمالی آثار شایسته تقدیر
۱۷۱	 تصاویری از مراسم بیست و هفتمین دورة کتاب سال

مقدمه

به نام خداوند مهرگستر مهربان

به یاری خدای متعال و با تلاش شبانه‌روزی گروه کثیری از فرهیختگان و اندیشمندان، آیین فرخنده بیست و هفتمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران رقم خورد و گروه دیگری از نخبگان اهالی قلم که در سال گذشته آثار ارزشمندی را آفریدند، به جامعه فهیم دوستدار کتاب و کتابخوانی معرفی شدند.

پس از گذشت بیش از ربع قرن از عمر پر بار درخت تنومند جشن کتاب سال که ریشه‌ای مستحکم در اعماق جان اهالی قلم و برگ و باری آسمانی دارد، بر خود می‌بالیم.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام فرزانه‌ای که خود فاخرترین آثار را در حوزه‌های تفسیر، فلسفه، عرفان، اخلاق، فقه و سیاست برای جهانیان به یادگار گذاشت، نویسندگان و اندیشمندان ما بخوبی ثابت کردند که از استعدادهای ناب و شگرفی برای بالندگی فرهنگ ایرانی اسلامی در جهان معاصر برخوردارند. در روزگارانی نه‌چندان دور یعنی قریب به سی و اندی سال پیش آثار منتشره در هر سال کمتر از هزار عنوان بود، و یافتن کتاب خوب بسیار دشوار و گاه غیرممکن و گونه‌گونی موضوعات نوشته‌ها محدود و خلأهای معرفتی در تمامی عرصه‌ها از علوم انسانی گرفته تا علوم کاربردی و محض مشهود. اما امروزه در اثر حمایت‌های مسئولان اندیش‌پور فرهنگی و درایت ناشران فرهیخته و از همه مهمتر تلاش‌های گوهرهای ناب و ستارگان تابناکی که با صرف گرانبه‌ترین سرمایه وجودی خویش نه تنها در حوزه‌های علوم انسانی، بلکه در دانش‌های تجربی نیز قدم‌های ارزشمندی را برداشته و آثار گرانبها و کرامندی را آفریدند، شمارگان کتاب‌ها و تنوع موضوعی آن‌ها و کثرت کتاب‌های خوب به حدی

است که این امید را در دل مشتاقان علم و هنر زنده نگاه داشته که این سرزمین زرخیز و پرگهر الهی می تواند همچون گذشته های درخشان خود پیشتاز باشد و بر دیگر فرهنگ ها و تمدن ها پهلوی بزند.

ایرانیان مسلمان از دیر باز هم بهترین مبلغان و مفسران دین الهی بوده اند و هم با هوش ترین، خوش فکرترین و خلاق ترین دانشمندان در ساحت های گوناگون معرفتی را پرورش داده اند. آیا می توان کتاب زرین و باشکوه تاریخ علم را ورق زد و نقش بزرگانی چون فارابی، ابن سینا، خوارزمی، بیرونی، رازی، خیام، شیخ بهایی و هزاران هزار دانشمند ایرانی دیگر را در بنای رفیع دانش و خرد و هنر نادیده گرفت؟! آیا در سده های پیشین، آیین کشورداری، نظریه آرمان شهر یا مدینه فاضله، کشف روابط پیچیده ریاضی، ابداع شیوه های درمانی، ساخت ابزار جراحی، داروسازی، نگارش کتاب های پزشکی برای کسانی که پزشک در اختیار ندارند، ساخت بیمارستان ها، رصدخانه ها، شهر علم ها، کتاب خانه ها و آفرینش هنرمندانه ترین و زیباترین سازه ها جز به دست توانای ایرانیان مسلمان امکان پذیر بود؟

در دوران معاصر نیز تمامی انسانایان با تاریخ علم و اهالی فرهنگ اجماع دارند که برای تکرار آن پیشینه درخشان می بایست به اندیشه و اندیشمند بها داد و شعله شوق و اشتیاق علم آموزی و کتاب خوانی و الفت با کتاب را فروزان تر کرد؛ و از گام های نخستین، ضروری و بدیهی برای به فعلیت رسیدن این مهم تقدیر از تمامی کسانی است که با خلق آثار ارزشمند، شکوه، اقتدار و عظمت دانش و هنر ایران اسلامی را به رخ جهانیان می کشند.

نهاد مقدس کتاب سال جمهوری اسلامی ایران بیش از ربع قرن پیش برای تحقق چنین هدف متعالی بنیاد نهاده شد، و این امید می رود تا علی رغم تمامی کاستی ها با همت مسؤولان نیک اندیش و نیک سرشت فرهنگی و نویسندگان و پژوهشگران این مرز و بوم، با یاری خداوند متعال، خورشید فرهنگ ایران اسلامی همچنان تابان و فروزنده بر تمامی گیتی پرتوافشانی کند و جان و روح تشنگان حقیقت را سیراب سازد.

داوری و ارزیابی

در بیست و هفتمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران نیز همانند دوره‌های پیشین براساس ضوابط و آیین‌نامه مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، داوری آثار در چند مرحله انجام شد.

از میان ۱۸۴۸۷ اثری که پس از فراخوان به دبیرخانه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران رسید، در مرحله اول ۱۸۱۵۵ حذف و مابقی یعنی ۳۱۴ اثر به مرحله دوم راه یافتند.

در مرحله دوم آثار توسط حداقل ۴ داور خیره ارزیابی و براساس برگه‌های ویژه‌ای که براساس معیارهای مورد اتفاق اهل نظر طراحی شده‌اند، امتیازبندی شد.

و در نهایت از میان کتاب‌های راه یافته به مرحله پایانی، پس از ساعت‌ها بحث و بررسی داوران و کارشناسان، آثار برگزیده و شایسته تقدیر مشخص گردید.

ارزیابی کتاب‌ها در این دوره نیز با یاری نزدیک به ۱۲۵۶ تن از اندیشمندان و اساتید حوزه‌های علمیه، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و انجمن‌های صنفی چون: دانشگاه‌های تهران، شهید بهشتی، صنعتی شریف، تربیت مدرس، امیرکبیر، علم و صنعت، تربیت معلم، علوم پزشکی، امام حسین(ع)، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان حسابرسی، دانشکده صنعت آب و برق، دانشگاه‌های تبریز، فردوسی، شیراز، شهید چمران، امام خمینی، بوعلی و اعضای هیأت علمی دایرةالمعارف‌ها و مؤسسات پژوهشی چون انجمن حکمت و فلسفه، دایرة-

المعارف بزرگ اسلامی، دانشنامه جهان اسلام، انجمن قلم، دفتر آفرینش‌های ادبی حوزه هنری و ستاد کل نیروهای مسلح سپاه پاسداران انقلاب اسلامی انجام گرفت. در برخی از گروه‌ها براساس ضوابط و محدودیت‌های آیین‌نامه، نظرسنجی‌ها و نتایج

بدست آمده و با نگاهی آسیب‌شناسانه، تغییرات کلی داشتیم و از داوران متفاوت با دوره‌های قبل بهره بردیم.

بخش جنبی

در این دوره به انگیزه گسترش و ارج نهادن به فرهنگ ایثار، جهاد و شهادت، با همکاری بنیاد شهید انقلاب اسلامی به ارزیابی آثار این حوزه پرداخته شد. از میان ۴۰۰ عنوان کتابی که در سال گذشته در این موضوع منتشر شده بود - به استثنای داستان و شعر - پس از داوری یک اثر شایسته تقدیر شناخته شد.

دایرة داوری

براساس آیین‌نامه در ابتدای سال جاری از طریق مطبوعات و سایت‌های خبری برای شرکت در کتاب سال فراخوانی داده شد.

کتاب‌هایی در داوری‌ها شرکت داده شدند که در سال گذشته برای نخستین بار چاپ شده و افست و کتاب کمک درسی نبودند.

ذکر این نکته ضروری است که گرچه براساس آیین‌نامه، ارزیابی کتاب‌هایی که به دبیرخانه ارسال نشده‌اند از وظایف دبیرخانه نیست، اما به صلاحدید هیأت‌های داوری آثار یاد شده نیز تهیه و ارزیابی شدند.